

Okrajni ljudski odbor Ljubljana okolica

PREDLOG ZA UPRAVNO-TERRITORIALNO RAZDELITEV OKRAJA IN MESTA LJUBLJANA

Iniciativni odbor OLO Ljubljana-okolica in MLO Ljubljana je pripravil končni predlog za novo upravno-teritorialno razdelitev okraja in mesta. Pričujoči predlog je rezultat večmesečnega živahnega študija in dela Iniciativnega odbora za formiranje komun in njegovih komisij, kakor tudi razprav in predlogov zborov volivcev na terenu, političnih forumov in množičnih organizacij, še posebno po predlogu, ki je bil dan v obravnavo obema ljudskima odboroma v januarju tega leta (Glasnik št. 5/55).

Nadaljnje intenzivne razprave in proučevanje socialistične demokracije in poglobljenja oblik družbenega upravljanja s strani samih državljanov, političnih in družbenih organizacij, pa tudi zveznih in republiških komisij za formiranje komun, pa so iz-

kristalizirala mnoga stališča in poglede tako glede samih statutarov, kakor tudi glede kriterijev upravno-teritorialne razdelitve okraja in mesta na komune. S tem so se uveljavila določena gospodarsko politična in družbena načela, kakor tudi težnje prebivalcev nekaterih občin in naselij, tako v območju okraja, kakor tudi iz območja sosednjih okrajev.

Iniciativni odbor je pri sestavljanju pričujočega predloga upošteval ta dognanja, kakor tudi želje prebivalcev, v kolikor so bile le-te rezultat predlogov zborov volivcev ali pa SZDL, kot množične organizacij delovnih ljudi. Zavrnil pa je vse take predloge, ki so bili podani kot rezultat nesolidnih anket, neodgovornega zbiranja podpisov in zavajanja množic v interesu po-

sameznikov ali celo nasprotnikov sedanje družbene ureditve.

Iniciativni odbor meni, da so bila najboljša osnova za izdelavo tega predloga razprave na več kot 300 zborih volivcev, izvršenih v tem času v vseh volilnih enotah na območju okraja Ljubljana-okolica in mesta Ljubljana. Velika večina volivcev je aktivno sodelovala v razpravah o nadaljnjih spremembah v družbenih odnosih in v socialističnih oblikah upravljanja; njihove predloge in pripombe je upošteval Iniciativni odbor tako pri sestavi statutarov kakor tudi pri sestavi predloga za teritorialno razdelitev okraja in mesta na komune.

O predloženem predlogu je že sklepal okrajni ljudski odbor Ljubljana-okolica na 25. seji obeh zborov dne 30. aprila 1955. Mestni ljudski odbor pa bo o tem razpravjal na prihodnji seji.

Bodoči okraj (skupnost komun) bi obsegal razen dosedanjega ozemlja okraja Ljubljana-okolica in mesta Ljubljane še celotni občini Veliki Gaber in Zagradec (okraj Novo mesto), celotne upravne občine: Cerknica, Rakek in Stari trg (okraj Postojna), del upravne občine Planina (okraj Postojna) in del naselja Zavratec (okraj Tolmin), o čemer so se pristojni iniciativni odbori že dokončno sporazumeli. Ni pa še rešeno vprašanje prebivalcev iz naselja Trojane (okraj Trbovlje), ki žele biti vključeni v komuno Domžale, vprašanje naselij Veliki Ločnik, Mali Ločnik, Mala Ilva gora, Laporje in Gradež (okraj Kočevje) v komuno Grosuplje in upravne občine Smednik v komuno Medvode.

Iz območja okraja se izloči del katastrske občine Kandrše (občina Vače), ki se priključi Zagorju.

Tako bi teritorij okraja Ljubljana meril 2.712 km² površine z 276 tisoč prebivalcev. Na severu bi okraj mejil na Savinjske Alpe (avstrijska meja), na jugu pa bi se razprostiral do meje LR Hrvaške (Prezid).

Iniciativni odbor predlaga na območju okraja formiranje naslednjih 23 komun:

KOMUNA BOROVNICA

Komuna Borovnica bi obsegala:

- k. o. Borovnica z naselji: Borovnica, Dol pri Borovnici, Lašče, Laze pri Borovnici, Ohonica, Padež, Pokojišče, Pristava in Zavrh pri Borovnici;
- k. o. Breg z naselji: Breg in Pako;
- k. o. Brezovica (del) z naselji: Brezovica pri Ljubljani, Notranje gorice (del), Plešivica in Vnanje gorice;
- k. o. Jezero z naselji: Jezero in Planinca;
- k. o. Kamnik z naselji:

Goričica pod Krimom, Kamnik pod Krimom in Prevalje pod Krimom;

k. o. Preserje z naselji: Dolenja Brezovica, Gorenja Brezovica, Podpeč in Preserje in k. o. Zabočevo z naselji: Brezovica, Dražica, Noževac in Zabočevo.

Komuna Borovnica obsega teritorialno skoraj celotno barjansko področje s prav specifičnimi barjanskimi problemi (izsuševanje barja, melioracije). Gospodarska osnova te komune je v glavnem poljedelstvo, deloma lesna industrija in kamnoseštvo.

V prejšnjih predlogih je bila Borovnica s Podpečjo vključena v komuno Vrhnika, vendar smo jo zaradi težnj prebivalstva in zaradi slabih prometnih zvez na Vrhniko ter specifičnih barjanskih problemov predvideli kot samostojno komuno.

INDUSTRIJA

Kot smo že omenili, je v komuni Borovnica najbolj razvita lesna industrija (LIP Borovnica, Industrija lesne galanterije, Podpeč). LIP Borovnica gradi tudi kombinat lesno-kemične industrije v vrednosti 230 milijonov dinarjev. Do sedaj je zgrajeno že za približno 50 milijonov dinarjev. Namen tega kombinata je zlasti, da se kar najbolj izkoristijo vsi lesni odpadki. Tu bodo izdelovali umetne snovi iz lesne moke. Ker je taka industrija pri nas še v povojih, umetne snovi pa se vedno bolj uveljavljajo je tu možen še velik razvoj. Po načrtu je predvideva zaposlitev nad 250 ljudi. Perspektive industrijskega razvoja v tej komuni so torej prav v zgraditvi tega kombinata lesno-kemične industrije.

KMETIJSTVO

V komuni Borovnica je zlasti važna živinoreja, in sicer reja mesnate živine. Zaradi nemogućnosti uspeva na večini travnikov le slabša krma, ki je sicer primerna za rejo in delno pitanje, ni pa primerna za molznost živine. V komuni je 95 gospodarstev, od tega skoraj 44 odstotkov kmečkih.

Komuna bo morala v bodoče posvetiti posebno skrb problemu izsuševanja nižinskih barjanskih področij, s čimer bodo pridobili primerna zemljišča za njivske, kakor tudi travniške kulture. Borovnišča je v srednjem in zgornjem toku že regulirana. Zgornji del bo treba delno popraviti in ga bodoče bolje vzdrževati. Z regulacijo spodnjega barjanskega dela pa je nujno čimprej začeti. Od poljedelskih kultur je najvažnejši krompir, medtem ko bo glavna kmetijska panoga živinoreja, ki bo z izboljšanjem travnikov dajala veliko več dohodkov.

GOZDARSTVO

Od skupne gozdne površine, ki meri nad 5.830 ha, pride v komuni Borovnica na državni sektor le 26% gozdov. Lesna zaloga je v državnem sektorju 165 m³ na ha, medtem ko je v nedržavnem sektorju nižja za približno 14 m³. Letni prirastek v gozdovih komune Borovnice je približno 6 m³. Od skupne zaloge pride 70% na iglavce.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Elektrifikacija na območju občine Borovnice in Podpeč-Preserje je v glavnem zaključena. Slabše je z vodovodi. Pripravlja se rekonstrukcija vodovoda v občini Borovnica skupne z gradnjo vodovoda v občini Podpeč-Preserje. Verjetno bo na ta vodovod vezana tudi Brezovica, potrebne pa bodo za gradnjo tega vodovoda precej drage čistilne naprave.

V zvezi z regulacijo Borovnišče pripravljajo načrt za kanalizacijo občine Borovnica. Melioracijska dela na barju izvršuje vodna skupnost za melioracije ljubljanskega barja.

Komuna Borovnica bo merila 10.111 ha in bo štela 4.295 prebivalcev. Sedež komune bo v Borovnici. Od sedeža komune Borovnica je najbolj oddaljeno naselje Preserje (8,5 km).

KOMUNA CERKNICA

Komuna Cerknica bi obsegala k. o. Begunje pri Cerknici z naseljem:

- Begunje pri Cerknici;
- k. o. Benete z naseljem: Benete;
- k. o. Bezuljak z naselji: Bezuljak in Dobec;
- k. o. Bločice z naselji: Bločice in Bloška polica;
- k. o. Cajnarje z naselji: Cajnarje, Gora, Gostič in Krušče;
- k. o. Cerknica z naselji: Cerknica in Rakek (del);
- k. o. Dolenja vas z naselji: Dolenja vas, Dolenje jezero in Podskrajnik ter Zeiša;
- k. o. Gradiško z naselji: Andrejče, Gradiško, Mramorovo pri Pakovem, Torovo in Zavrh;
- k. o. Grahovo z naselji: Grahovo in Martinjek;
- k. o. Hiteno z naselji: Hiteno in Polšeče;
- k. o. Hudi vrh z naseljem Hudi vrh;
- k. o. Jeršice z naselji: Jeršice in Rudolfovo;
- k. o. Kranjče z naselji: Korošče, Koščaki in Kranjče;
- k. o. Kremenca z naselji: Kremenca, Milava, Ponikve in Slugovo;
- k. o. Kožljek z naseljem Kožljek;
- k. o. Lipsenj z naseljem Lipsenj;
- k. o. Metulje z naseljem Metulje;
- k. o. Nova vas z naselji: Fara in Nova vas;
- k. o. Osredek z naseljem Osredek in
- k. o. Otave z naselji: Beč, Dolenje Otave, Gorenje Otave, Kržišče, Pikovnik, Stražišče, Zibovnik in Župeno;
- k. o. Otok I (del) z naseljem Otok in
- k. o. Otok II;
- k. o. Podalivnica z naselji: Mahneti, Otonica in Podslivnič;

ODLOČBA

Na podlagi 63. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 31-102/53) določa

Okrajna volilna komisija Ljubljana okolica po predlogu Občinskega ljudskega odbora Črnuče za nadomestne volitve v Občinski ljudski odbor Črnuče, ki bodo v 7. volilni enoti v nedeljo dne 22. maja 1955, volišča takole:

7. volilna enota ima dve volišči Na tretjem volišču, ki bo pri Ani Orehek v Nadgorici št. 22, volijo volivci, ki stanujejo v naselju Nadgorica.

Na četrtem volišču, ki bo pri Tereziji Rozman na Ježi št. 13, volijo volivci, ki stanujejo v naselju Ježa.

Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

ODLOČBA

Na podlagi 63. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 3-102/53) določa

Okrajna volilna komisija Ljubljana okolica po predlogu Občinskega ljudskega odbora Črnuče za nadomestne volitve v Občinski ljudski odbor Črnuče, ki bodo v 6. volilni enoti v nedeljo dne 22. maja 1955, volišča takole:

6. volilna enota ima dva volišča Na prvem volišču, ki bo v Zadrudnem domu na Črnučah, volijo volivci, ki stanujejo v Črnučah severno od železniške proge.

Na drugem volišču, ki bo v menzi tovarne »Elma« Črnuče, volijo volivci, ki stanujejo v

Črnučah južno od železniške proge.

Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

RAZGLAS

Na podlagi 61. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 31-102/53) razglasa

Okrajna volilna komisija Ljubljana okolica za nadomestne volitve v Občinski ljudski odbor Črnuče, ki bodo v 6. volilni enoti v nedeljo dne 22. maja 1955, da je potrdila naslednjo kandidaturo:

1. Meglič Jožeta Rudolf, tehnik, Črnuče, blok »Jambore«.
2. Kumer Franca Matevž, ključavničar, Črnuče 17.
3. Štupar Franca Tončka, gospodinja, Črnuče 32.

Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

RAZGLAS

Na podlagi 61. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 31-102/53) razglasa

Okrajna volilna komisija Ljubljana okolica za nadomestne volitve v Občinski ljudski odbor Črnuče, ki bodo v 7. volilni enoti v nedeljo dne 22. maja 1955, da je potrdila naslednjo kandidaturo:

1. Močnik Lovrenca Matevž, kmet, Ježa št. 15.
2. Kosec Janeza Ivan, kmet, Ježa št. 34.

Namestnik predsednika okrajne volilne komisije: Jože Podboj, l. r.

k. o. Radljek z naseljem Radljek;

k. o. Rakek z naselji: Ivanje selo in Rakek (del); k. o. Rakitna z naseljem Rakitna;

k. o. Ravne pri Topolu z naseljem Ravne na Blokah;

k. o. Ravnik z naselji: Lepi vrh in Ravnik;

k. o. Runarsko z naseljem Runarsko;

k. o. Selšček z naselji: Brezje, Selšček in Topol pri Begunjah;

k. o. Strmca z naselji: Mramorovo pri Lužarjih, Strmca in Zakraj;

k. o. Studenec z naseljem Studenec na Blokah;

k. o. Studeno z naselji: Glina in Studeno na Blokah;

k. o. Sv. Duh z naselji: Godičevo, Kramplje, Lahovo, Sv. Duh, Skrabče in Škufče;

k. o. Sv. Vid z naselji: Copovo, Sv. Vid nad Cerknico in Zala;

k. o. Strukljeva vas z naselji: Bečaje, Hruškarje, Hribljane, Pirmane, Ščurkovo in Strukljeva vas;

k. o. Topol z naseljem Topol;

k. o. Ulaka z naselji: Hribarjevo, Rožanče, Sleme in Ulaka;

k. o. Unec z naselji: Slivice in Unec;

k. o. Velike Bloke z naseljem Velike Bloke;

k. o. Veliki Vrh z naseljem Veliki vrh;

k. o. Volčje z naselji: Nemška vas na Blokah in Volčje;

k. o. Zales z naselji: Bočkovo, Jeršanovo, Lovranovo, Malni, Ograda, Sv. Trojica in Zales in;

k. o. Žerovnica z naseljem Žerovnica.

Komuna Cerknica je priključena ljubljanski skupnosti komun iz dosedanjega okraja Postojna in predstavlja gospodarsko zaokroženo enoto. Gospodarska osnova v tej komuni je gozdarstvo s precej močno razvito lesno industrijo. V perspektivi je predviden tudi razvoj turizma (Cerkniško jezero, Skocijanske jame).

Prebivalstvo v teh krajih se je odločilo za priključitev k ljubljanski skupnosti komun zaradi ugodnejših prometnih zvez. II komuni Cerknica se priključiti na željo prebivalstva tudi naselje Rakitna iz dosedanje upravne občine Podpeč-Preserje. Okrajni ljudski odbor je sporna vprašanja glede razmejitve med obema okrajema rešil po želji prebivalstva (Rakova dolina, Skocijanske jame) Rakeka in Cerknice.

INDUSTRIJA

V komuni Cerknica je, kot smo že omenili, močno razvita lesna industrija, saj je v njej zaposlenih nad 700 delavcev. Razviti lesnoindustrijskega podjetja v Cerknici je v glavnem zaključen, prav tako tudi tovarne galanterijskih izdelkov na Rakeku.

KMETIJSTVO

Struktura zasejanih površin gre v korist krmskih rastlin na račun manjšega dela vrtnin. Mnogo je obsežnih košenic, ki terjajo obilo delovne sile poleti; zato je tudi živinoreja sorazmerno močno razvita, zlasti na Blokah, kjer je v navadi vzreja plemenske živine. Struktura kmetijstva na Blokah dobiva izrazito višinski značaj in je v primerjavi z drugimi predeli te občine zelo enotna.

GOZDARSTVO

Od vseh površin gozdov pride le 17% na splošni družbeni sektor. Gozdovi so sorazmerno do-

bro ohranjeni, zlasti na področju dosedanje upravne občine Begunje. Razpoložljive količine surovin za lesno industrijo ne zadostujejo (zraven že omenjenih industrijskih obratov je v Begunjah tudi polnojarmeniška šola) in se morata cerkniška in rakovška lesna industrija zaradi tega preskrbovati iz gozdov Loške doline.

Komuna Cerknica bo merila nad 29.980 ha in štela nad 11.000 prebivalcev. Sedež komune bo v Cerknici.

KOMUNA ČRNUČE

Komuna Črnuče bi obsegala:

k. o. Beričevo z naselji: Beričevo in Brinje;

k. o. Črnuče z naselji: Črnuče in Dobrava;

k. o. Dol pri Ljubljani z naselji:

Dol pri Ljubljani, Videm in Zaboršt pri Dolu;

k. o. Dragomelj z naseljem Dragomelj;

k. o. Kleče z naseljem Kleče;

k. o. Nadgorica z naseljem Ježa in Nadgorica;

k. o. Podgora z naselji: Podgora pri Dolskem in Zaježje;

k. o. Podgorica z naselji: Podgorica pri Črnučah, Pšata in sv. Jakob ob Savi in del k. o. Stožice, del k. o. Smartno ter del k. o. Zadobrova.

V prejšnjih predlogih Inicijativnega odbora je bilo predvideno, da bo upravna občina Črnuče združena z Bežigradom v tako imenovani Posavski komuni. Ta komuna bi po prejšnjem predlogu segala od strogega centra mesta v ozkem pasu čez Savo vse do Dolskega. Zaradi specifičnih problemov v samem strogem centru te komune in na drugi strani zaradi problemov nerazvitih obsavskih predelov, nerazvitih obsavskih komunikacij, zlasti pa na željo prebivalcev Črnuče in obsavskih naselij se je formirala samostojna komuna Črnuče. Od le-te se po dosednji upravni delitvi odcepijo k. o. Gameljne in Rašica, priključiti pa se k. o. Dol, Podgora in Kleče iz dosedanje upravne občine Dolsko.

Komuna predstavlja teritorialno pogojeno upravno enoto, ki je s svojimi slabo razvitimi obsavskimi komunikacijami in oblikovitostjo arena usmerjena v center komune Črnuče. Le-te predstavljajo tudi gospodarsko in kulturno središče tega področja.

INDUSTRIJA

V komuni Črnuče sta industriji elektromateriala »Jambor« in »Elma« ter kemični industriji »Belinka« in »Jub« in industriji gradbenega materiala — opekarna Črnuče.

Industrija elektromateriala je v glavnem zadovoljivo opremljena. Spričo nadaljnje elektrifikacije je perspektiva razvoja te industrijske panoge zelo ugodna.

Tovarna barv »Jub« je zastarela obrat s skoraj izrabljenim strojnimi parkom, katerega bi bilo nujno potrebno rekonstruirati, medtem ko je tovarna »Belinka« v gradnji. Za dovršitev gradbenih del pri tovarni »Belinka« je potrebno okoli 120 milijonov dinarjev. Ker gre pri »Belinki« za proizvodnjo peroksida, ki ga potrebuje naša kemična in tekstilna industrija in ker je to edina tovrstna tovarna v Jugoslaviji, lahko računamo na njen nadaljnji uspešni razvoj.

Glede na obstoječe kapacitete industrije v komuni Črnuče so dani pogoji za nadaljnji razvoj gospodarstva v smeri razširjanja industrije.

KMETIJSTVO

V komuni Črnuče je nad 1.100 ha obdelovaln zemlje, 680 ha travnikov in nad 400 ha pašnikov. Na njivskih površinah goje v glavnem žita, nekaj manj vrtnin, približno 30% vseh posevkov pa je krmskih rastlin. Poljedelstvo je v komuni Črnuče pomembno le v toliko, kolikor je v bližini mesta, ki ga preskrbuje z zelenjavo. Živinoreja je zelo intenzivna, vendar enostranska. V glavnem redijo živino za proizvodnjo mleka, kar je tudi razumljivo zaradi bližine tržišča. Razvita je tudi reja vprežnih konjev.

V komuni Črnuče bo nujno potrebno usmerjati kmetijstvo na proizvodnjo vrtnin, živinoreja pa se bo morala preusmeriti na proizvodnjo mleka in plemenskih sort.

GOZDARSTVO

Približno polovico celotne površine so gozdovi. Gozdna površina izven zelenega pasu Ljubljane meri približno 2.000 ha. Od tega je v državnem sektorju 8%. Lesna zaloga v državnem sektorju znaša 45 m³ na ha, v nedržavnem pa 68 m³. Letni prirastek na ha znaša približno 5,3 m³, od lesne zaloge odpade na iglavce 81%.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Elektrifikacija je zaključena. Predvidena je izdelava načrtov za vodovode v Gameljnah in Podgorici. Za Podgorico je potreben samo priključek od tovarne »Belinka«, ki ima zajetje in črpalne naprave že urejene. Načrti za kanalizacijo občine so v delu pri projektivnem ateljeju v Zagrebu.

Komuna Črnuče bo merila 3.515 ha in štela 4.200 prebivalcev.

Sedež komune bo v Črnučah. Najbolj oddaljeni kraj od sedeža komune bo Podgorica (6,5 km).

KOMUNA DOLOMITI

Komuna Dolomiti bi obsegala:

k. o. Babna gora z naselji: Babna gora, Belica, Belo, Dolenja vas, Dvor, Hrastenice in Log pri Polhovem Gradcu;

k. o. Butajnova z delom naselja Butajnova in z delom naselja Planina nad Horjulom;

k. o. Črni vrh z naselji: Črni vrh, delom naselja Planina nad Horjulom, Rovt, Smolnik in Srednji vrh;

k. o. Dobrova z naselji: Brezje pri Dobrovi, Dobrova in del naselja Podsmreka;

k. o. Horjul z naselji: Horjul, Koren nad Horjulom in Ljubogojna;

del k. o. Sentjošt z naseljem Sentjošt;

del k. o. Podsmreka;

z delom naselja Podsmreka, naselji Draževnik, Komanija in Razori;

k. o. Polhov Gradec z naselji: Podreber, Polhov Gradec, Prstava pri Polhovem Gradcu in Srednja vas pri Polhovem Gradcu;

k. o. Selo z naselji: Selo in Setnica;

k. o. Setnik z naselji: Briše pri Polhovem Gradcu, Prapreče in Setnik;

del k. o. Suica z naselji: Gabrje, Hruševo, Osredok pri Dobrovi, Stranska vas in Suica;

k. o. Vrzdenec z naselji: Samotorica in Vrzdenec;

k. o. Zaklanec;

z delom naselja Brdo, Podoinica in Zaklanec in

k. o. Žažar z naseljem Žažar.

Komuna Dolomiti predstavlja geografsko zaokroženo enoto, katere prometne komunikacije

se stekajo na sedež komune Dobrovo. Gospodarsko osnovo te komune predstavlja poljedelstvo, živinoreja in gozdarstvo. Skupni problem pa je regulacija Suice in Gradašnice.

INDUSTRIJA

Edini industrijski obrat v tej komuni je lesnoindustrijski obrat v Polhovem Gradcu, katerega lokacija je narekovala surovska osnova. V Horjulu grade obrat pletiljstva tovarne »Rašica« Tacen, ki bi združeval vse pletiljske stroje, ki so raztreseni po privatnih domovih. S to kooperacijo se bo dvignila produktivnost dela in ustanovila nova panoga industrije.

KMETIJSTVO

V komuni Dolomiti je velike važnosti poljedelstvo. Področje pa je primerno tudi za rejo plemenske živine. Živina je razmeroma dobro mlečna, kajti na razpolago imajo odlično krmo. V glavnem predelujejo mleko v maslo.

Naloge bodoče komune bodo zlasti v pospeševanju živinoreje, odbiri živine ter organiziranju manjših mlekarn. Od 1.138 gospodarstev je 882 kmečkih.

GOZDARSTVO

Skoraj polovico vsega ozemlja v komuni odpade na gozdne površine, torej znaša skupna gozdna površina nekaj manj kot 7.000 ha, od tega je 12% v drž. sektorju. Lesna zaloga znaša v državnem sektorju 81 m³ na ha, medtem ko v nedržavnem sektorju dvakrat toliko. Letnega prirastka računajo približno 5,6 m³. Od lesne zaloge odpade 66% na iglavce.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Elektrifikacija je v vseh občine Dolomiti skoraj povsod zaključena. V občini Horjul je tudi dograjen vodovod, medtem ko je za občino Dobrova šele izdelan projekt. V Horjulu bo potrebno vodovod preložiti. Vodovod v Polhovem Gradcu je dovršen.

Komuna Dolomiti bo merila 15.198 ha in štela 6.543 prebivalcev.

Sedež komune bo v Dobrovi. Najbolj oddaljeni kraji od sedeža komune so Črni vrh (23 km), Horjul (11,5 km) in Sentjošt (20 km).

KOMUNA DOMŽALE

Komuna Domžale bi obsegala:

k. o. Blagovica z naselji: Blagovica, Gabrje pod Spiljkom, Golčaj, Jelša, Korpe, Mali Jelnik, Podsmreče, Prevoje, Prilesje, Spodnji Petelinjek, Veliki Jelnik, Vošče, Vranke, Zg. Loke, Zgornji Petelinjek in Zlatenki;

k. o. Brezovica z naselji: Brezovica pri Dobu, Laze, Gorjuša, Rača, Račni vrh, Zaboršt in Zeje;

k. o. Češnjice (del) z naselji: Češnjice, Lipa, Poljane, Selca;

k. o. Depala vas z naseljem Depala vas;

k. o. Dob z naseljem Češenik in Dob;

k. o. Domžale z delom naselja Domžale in naseljem St. Pavel;

k. o. Homec z naselji: Homec, Nožice in Preserje pri Radomljah;

k. o. Ihan z naselji: Goričica pri Ihanu, Ihan in Prelog;

k. o. Jarše z naselji: Rodica, Spodnje Jarše, Srednje Jarše in Zgornje Jarše;

k. o. Koreno z naselji: Koreno, Krajno brdo in Vrh;

k. o. Krašnja z naselji: Kompolje, Krašnja in Trnjava;

k. o. Krtina z naseljem Krtina;

k. o. Lukovica z naselji: Brdo pri Lukovici, Ceplje, Lukovica, Spodnje Prapreče, Zgornje Prapreče, Znojile pri Cepljah;

k. o. Podrečje z naselji: Količevo, Podrečje, Turnše in Vir;

k. o. Prevoje z naselji: Imovica, Prevoje pri Sentvidu, Sentvid in Vrba;

k. o. Radomlje z naselji: Hudo, Radomlje in Skrjanjančevo;

k. o. Rafolče z naselji: Dupeljne, Rafolče, Straža in Vrhovlje;

k. o. Rova z naselji: Dolenje, Jasen, Kolovec, Rova, Zagorica in Žiče;

k. o. Selo z naselji: Mala Loka in Selo pri Ihanu;

k. o. Spodnje Koseze z naselji: Bobovnik, Gradišče pri Lukovici, Spodnje Koseze, Preserje pri Lukovici, Prevalje in Videm pri Lukovici;

k. o. Stob z delom Domžal in k. o. Studa z delom Domžal;

k. o. Studenec z naselji: Brezje pri Dobu, Studenec pri Krtini in Skocijan;

k. o. Sv. Miklavž z naselji: Brdo in Oklo;

k. o. St. Ožbolt z naselji: Bršljenovca, Gorenje, Javorje pri Blagovici, Log, Podmilj, Prvine, Suša in St. Ožbolt;

k. o. Učak z delom naselja Učak;

k. o. Zlato polje z naselji: Brezovica, Mala Lašna, Obrše, Podgora, Preserje pri Zlatem polju, Trnovče in Zlato polje in k. o. Zirovše z naselji: Spodnje Loke in Zirovše.

Ugodno gospodarsko obeležje daje komuni Domžale njen močno razvita industrija z visokim narodnim dohodkom, kar tudi predstavlja ugodno perspektivo za nadaljnji gospodarski razvoj. Po svoji naravni legi so Domžale prometno križišče in križišče številnih komunikacij. V Domžale teži celotna dolina z dosedanjimi upravnimi občinami Lukovica in Blagovica.

V Domžalah je dobro organizirana zdravstvena služba, urejeni so socialni domovi in mreža šolskih in prosvetnih ustanov.

INDUSTRIJA

V komuni Domžale so zastopane skoraj vse panoge industrije; v kemično spada obrat »Helios«, tovarna lakov in kemična tovarna; v kovinsko industrijo spada Tovarna mlinskih strojev; v tekstilno tovarna platnenih izdelkov v Jarše, tovarna sanitetnega materiala in »Universale« tovarna klobukov in slamnikov. Za tem je v Domžalah lesna industrija, industrija gradbenega materiala z opekarno v Radomljah, Papirnica Količevo, Tovarna kožne galanterije Domžale, Mlinsko podjetje Domžale in Gradbeno podjetje Domžale.

Nekatere navedenih tovarn so zastarele, n. pr. »Universale« tovarna mlinskih strojev in tovarna sanitetnega materiala, ki imajo že zelo izrabljen strojni park. Zaradi pestrosti industrijskih panog in koncentracije industrije bo to ena izmed industrijsko najbolj razvitih komun razen tega pa je tudi močno razvita obrt, ki ima široke možnosti nadaljnega razvoja kot dopolnilna industrijska proizvodnja in kot uslužnostna dejavnost.

KMETIJSTVO

Za domžalsko komuno je značilna razmeroma precejšnja površina sadovnjakov, vendar ji treba pripomniti, da so še precej okuženi od ameriškega kaparja.

V mestu samem je veliko vzornih sadjarjev, ki skrbijo za organizirano nego in zaščito sadovnjakov.

Približno 3.500 ha zemlje odpade na njive, 2.300 ha pa na travnike. Velik del kmetijske zemlje zavzemajo pašniki, ki so v glavnem na prodnatih tleh ob Bistrici in delno v višjih legah na vzhodnem delu komune. Zivnorejca je v bližini Domžal smerjena zlasti v mlečno proizvodnjo, medtem ko predstavljajo ostali deli kombinirane smotre.

Naloga komune bo zlasti skrb za osušitev Pšate in Rače ter njenih pritokov, kakor tudi za regulacijo Kamniške Bistrice, ki leto za letom odnaša precejšnje površine obdelovalne zemlje. oskrbeti bodo morali tudi za daljnji razvoj posestva »Pšata«, ma za to vse pogoje. Okoli elij bo morala komuna poskrbeti za načrtno urejevanje sadovnjakov.

GOZDARSTVO

Skoraj 6.000 ha odpade v komuni Domžale na gozdno površino, od tega je v državnem sektorju 26%. Lesna zaloga znaša v državnem sektorju 89 m³, v nedržavnem pa 96 m³ po ha. Letni prirastek je približno 6 m³. Od lesne zaloge odpade na iglavce 75%.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Elektrifikacija v komuni Domžale je v glavnem končana, urejeni so jo bo treba samo v nekaterih manjših naseljih. Slabše je stanje z vodovodi; načrt vodovoda za Domžale in okolico je v studiju — pripravljajo izkop pokusnega vodnjaka. Za občino Lukovica je načrt v delu, prav tako za občino Blagovica, medtem ko je za občino Radomlje načrt izdelan in tudi dokončana prva etapa izgradnje.

Za občino Domžale je načrt za kanalizacijo izvršen, predvideva se letos na prvi etapi, ker mora biti kanalizacija dokončana pred modernizacijo ceste.

Z melioracijami bo v občini Domžale še precej dela; regulirani bo potrebno strugo Kamniške Bistrice, katere spodnji tok je že urejen. Regulacija Bistrice je v delu, da se zavarujejo zaledje v desni breg pri Nožicah. Urediti bo treba tudi tok Radomlje.

Komuna Domžale bo merila 13.310 ha in štela nad 15.600 prebivalcev. Sedež komune bo v Domžalah.

V komuno Domžale želijo biti vključeni prebivalci občine Trojane iz doseданjega okraja Trbovlje. Svojo željo utemeljujejo v resnici naravno navezanostjo in neprimerno boljšimi komunikacijami proti Ljubljani, proti Zagorju. Proti Ljubljani zlasti zaradi rednega avtobusnega prometa, medtem ko v Zagorje tega ni. Okraj Trbovlje pa ni za to odločitev in utemeljuje svoje stališče s tem, da potrebuje kmečko zaledje za industrijska centra Zagorje in Trbovlje.

KOMUNA GROSUPLJE

Komuna Grosuplje bi obsegala: k. o. Blečji vrh z naselji: Blečji vrh, Dolenja vas pri Polici, Gorenja vas pri Polici, Koželjevec, Mali konec in Trojane; k. o. Grosuplje z naselji: Gatina, Grosuplje, Jerova vas, Cerovo in Spodnje Blato; k. o. Illova gora z naselji: Gabrje in Velika Illova gora; k. o. Luče z naseljem Luče;

k. o. Mali vrh z naselji: Gajniče, Mali vrh, Razdrto, Tlačke in Veliki vrh; del k. o. Polica z naselji: Peč in Polica; k. o. Ponova vas z naselji: Bičje, Cerovo, Mala vas, Pece in Ponova vas; k. o. Račna z naselji: Cušperk, Mala Račna, Predole in Velika Račna; k. o. Sela z naselji: Cikava, Huda polica, Paradišče, Podgorica, Sela in Zgornja Slivnica; k. o. Slivnica z naselji: Malo Mlačevo, Spodnja Slivnica, Veliko Mlačevo in Zagradec; k. o. Stara vas z naselji: Dole pri Polici, Mala Stara vas, Spodnje Duplice, Velika Stara vas in Zgornje Duplice; k. o. Šmarje z naselji: Sap in Šmarje; k. o. Velike Lipljene z naselji: Male Lipljene, Medvedice, Rožnik, Staro apno, Velike Lipljene in Železnica; del k. o. Vno z naselji: Podgorica pri Podtaboru, Podtabor pri Grosupljem, Rogatec, Udje, Vno in Vrbičje; k. o. Zalna z naselji: Mala Loka, Plešivica pri Zalni, Velika Loka in Zalna.

Komuna Grosuplje predstavlja zaključeno manjšo teritorialno enoto s pomembnimi vozlišči prometnih komunikacij in s perspektivo za nadaljnji gospodarski razvoj tekstilne in gradbene industrije. Poseben problem predstavljajo melioracijska dela na poplavljenih področjih Podtabora, Šmarja in Račne. Na sedežu komune je dobro organizirana zdravstvena služba. Ustvarjeni so pogoji za večji razvoj kulturno prosvetnega življenja.

INDUSTRIJA

Industrija te komune je slabo razvita; edina tovarna na tem področju je »Motvoz in platno« Grosuplje, ki ima sicer zastarelo opremo, vendar se z ozirom na strokovnost kadrov in pogojev na notranjem in zunanjem tržišču uspešno razvija. Za krepitev surovinske osnove navedene tovarne bi bilo prav koristno pospeševati gojitev lanu, saj so na tem področju podani klimatski in pedološki pogoji.

Pomemben činitelj gospodarstva v tej komuni je tudi radbeništvo. Gradbeno podjetje s sedežem v Grosupljem je opremljeno s potrebno mehanizacijo in dela tudi v drugih okrajih. Podjetje lahko zaposli veliko število delavcev.

Tudi obrtništvo te komune ni posebno razvito in bi bilo potrebno temu vprašanju posvetiti nekaj več pozornosti.

KMETIJSTVO

Obdelovalne zemlje je v komuni Grosuplje nad 5.500 ha, od tega je polovico njiv, približno 833 ha pa pašnikov. Pašniki so že precej zaraščeni. Na njivah gojijo največ žitaric in le približno petina vseh pridelkov so vrtnine. Pridelujejo veliko semenskega žita in krompirja. Tudi za živnorejca so dani vsi pogoji. T teh krajih je odbira živine bila vpeljana že pred vojno in je zato živnorejska organizacija, ker ima tradicijo, zelo močna, rejci pa disciplinirani. Na ha obdelovalne zemlje redijo približno 1.1 živalske enote. Bodoča komuna bo morala posvetiti mnogo truda za reševanje poljedelskih vprašanj posebno za pridelovanje semenskega krompirja in žita, v živnorejci pa vzreji plemenske živine. Skrbeti bo morala tudi za obnovo sadovnjakov. V komuni je nad

1800 gospodarstev, od tega nad 1200 kmetijskih.

GOZDARSTVO

Od celotne zemlje odpade polovica na gozdove, zlasti v bolj hribovitih predelih. Dani so tudi pogoji za razvoj turizma (Taborska jama, Polževo). Skupna gozdna površina znaša približno 6.200 ha, od tega odpade na drž. sektor 15%. V državnem sektorju znaša lesna zaloga 74 m³ na ha, medtem ko v privatnem 122 m³. Letni prirastek je približno 6 m³. Od lesne zaloge odpade 38% na iglavce.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Elektrifikacija je v občini Grosuplje skoraj zaključena. Za vodovod Grosuplje je zajetje dokončano. Vodovod v Šmarju je dograjen; tam bodo potrebni še podaljški omrežja. Prav tako je dokončan vodovod v Višnji gori, medtem ko je v Velikih Lokah v delu. V Kamnem brdu je kapnica dovršena.

Projekt za kanalizacijo je za občino Grosuplje že izdelan, ker je nujno potrebno v zvezi z gradnjo stanovanjskih blokov in dovršitvijo zadržnega doma ter za priključek zdravstvenega doma s temi deli začeti. Raziskujejo se možnosti odtokanja visoke vode iz grosupeljske kotline. Za področje od Šmarja do Grosuplje so v glavnem izdelani odvodniki, vendar se z gradnjo ne bo nadaljevalo, dokler ne bo rešeno vprašanje odtoka visoke vode. Urbanistični načrt za Grosuplje je v delu.

Komuna Grosuplje bo merila 12.947 ha in štela približno 7.400 prebivalcev. Sedež komune bo v Grosupljem. Najbolj oddaljeni kraji od sedeža komune so: Velika Illova gora 13 km, Staro apno 11,5 km, Troščine 7,5 km in Šmarje 4 km.

V komuno Grosuplje želijo biti vključeni prebivalci naselij: Veliki Ločnik, Mali Ločnik, Mala Illova gora, Laporje in Grače iz upravne občine Velike Lašče. Kljub odločni zahtevi prebivalcev v teh naseljih, ki imajo zelo dobre komunikacije proti Grosupljem, medtem ko so slabe proti Kočevju, z okrajem Kočevje ni še rešeno to vprašanje.

KOMUNA IVANČNA GORICA

Komuna Ivančna gorica bi obsegala:

k. o. Ambrus z naselji: Ambrus, Kal in Kamni vrh; k. o. Bukovica z naselji: Bukovica, Grm, Sela pri Sv. Pavlu, Sv. Pavel, Zaboršt pri Sentvidu; k. o. Češnjice z naselji: Dobrava, Male Češnjice, Mali kal, Pristava nad Stično, Velike Češnjice in Veliki kal; k. o. Dedni dol z naselji: Dedni dol in Stari trg ter delom naselja Peščenik; k. o. Dob z naselji: Breg pri Dobu, Dob pri Sentvidu, Hrastov dol, Lučarjev kal, Rdeči kal, Sad in Trnovica; k. o. Dobrava z naselji: Kamno brdo, Mala Dobrava, Sela pri Višnji gori in Velika Dobrava; k. o. Draga z naselji: Polje pri Višnji gori, Podsmreka pri Višnji gori, Spodnja Draga in Zgornja Draga; k. o. Gorenja vas z naselji: Gorenja vas, Ivančna gorica (del), Malo Črnelo, Mleščevo, Mrzlo polje in Veliko Črnelo; k. o. Hudo z naselji: Malo Hudo in Stranska vas ob Višnjici; k. o. Kriška vas z naselji: Kriška vas, Nova vas, Pristava pri Višnji gori in Zavrtče;

k. o. Krka z naselji: Gradček, Krka, Krška vas in Ravni dol; k. o. Leskovec z naselji: Gorenje Brezovo, Leskovec in Vrh pri Višnji gori; k. o. Male Dole z naselji: Bratnice, Breg, Male Dole, Pungert, Sentjurje in Velike Dole pri Sentjurju;

k. o. Metnaj z naselji: Debeče, Goričica, Metnaj, Obolno, Osredok, Planina in Poljane pri Stični; k. o. Muljava z naselji: Bojanji vrh, Male Kampilje, Muljava in Velike Kampilje; k. o. Podboršt z naselji: Boga vas, Podboršt, Pokojnica, Sela pri Dobu in Skoflje; k. o. Podbukovje z naselji: Gabrovšec, Laze nad Krko, Male Lese, Podbukovje in Velike Lese;

del k. o. Polica z naselji: Peščenik (del) in Spodnje Brezovo;

k. o. Radohova vas z naselji: Glogovica, Griže (del), Radohova vas, Studenec, Vrhpolje pri Sentvidu;

k. o. Sobrač z naselji: Pusti Javor, Radanja vas, Sela pri Sobračah, Sobrač in Vrh pri Sobračah;

k. o. Stehanja vas z naselji: Gombišče, Male Dole pri Stehanji vasi, Stehanja vas in Velike Dole;

k. o. Stična z naselji: Gabrje pri Stični, Ivančna gorica (del), Mekinje nad Stično, Stična in Vir pri Stični;

k. o. Sušica z naselji: Kitni vrh, Sušica in Trebež;

k. o. St. Vid z naselji: Griže (del), Petrušnja vas, Pristavla vas, Sentvid pri Stični;

k. o. Temenica z naselji: Čagošče, Dolenja vas pri Temenici, Praprče, Temenica in Videm pri Temenici;

k. o. Valična vas z naselji: Breg pri Zagradcu, Češnjice, Mal. Rebrce, Tolčane, Valična vas in Velike Rebrce;

k. o. Velike Pece z naselji: Artiža vas, Male Pece, Škrjanče in Velike Pece;

k. o. Veliki Gaber z naselji: Cesta, Mali Gaber, Stranje pri Velikem Gabru, Veliki Gaber in Zubina;

k. o. Veliko Globoko z naselji: Grintovec, Kučljevec, Mali Korinj, Malo Globoko, Veliki Korinj in Veliko Globoko;

k. o. Višnja gora z naseljem: Višnja gora;

k. o. Vrhe z naselji: Leševje, Male Vrhe, Mevce, Oslica, Potok pri Muljavi, Trebnja gorica, Velike vrhe in Znojle pri Krki;

k. o. Zagorica z naselji: Bič, Dobravica pri Velikem Gabru, Pristavica pri Velikem Gabru in Zagorica pri Velikem Gabru in

k. o. Zagradec z naselji: Deča vas pri Zagradcu, Fužine, Gabrovka, Marinča vas in Zagradec.

Komuna Ivančna gorica je teritorialno zaokrožena enota s sedežem v Ivančni gorici, ki je tudi središče celotnega področja, kakor tudi prometnih zvez. V tej komuni predstavlja gospodarsko osnovo kmečko gospodarstvo. Njen nadaljnji razvoj je zato predviden v kmetijskem združništvu, zlasti v poljedelstvu in živnorejci, le deloma pa se ustvarjajo pogoji za razvoj industrije. Teritorialno se bo ta komuna močno povečala s priključitvijo upravnih občin Vel. Gaber in Zagradec iz okraja Novo mesto.

INDUSTRIJA

Glede na izrazito kmetijsko področje te komune so podani pogoji za razvoj živilsko prede-

lovalne industrije, kar je v osnovi že nakazano v obstoječih obratih — Mesno podjetje, Mlevski obrat in Mlinsko podjetje Stična. Podani so tudi osnovni pogoji za razvoj elektroindustrije z vzpostavitvijo obrata tovarne »Zmaj« v Sentvidu, kjer se začasno izdelujejo same elektrode.

Tudi obrtništvo je v tem predelu precej razvito. Večji obrati so: Agroservis v Ivančni gorici, Mizarstvo Stična, Mizarstvo, kolarstvo in kovaštvo v Sentvidu ter remontno podjetje Ivančna gorica. Za nadaljnji razvoj obrti, ki v nekaterih panogah že presegajo mejo obrtniške dejavnosti, so v tej komuni podani vsi pogoji.

KMETIJSTVO

Skoraj 40% zemlje odpade v komuni Ivančna gorica na kmetijske obdelovalne površine. Značilnost je zelo majhna površina travnikov v sorazmerju z njivami. Zato se na njivah tudi prideluje razmeroma veliko krmskih rastlin. Nekaj njivskih predelov je smatrati za najboljše v okraju in se na njih prideluje veliko semenske pšenice in priznanih vrst krompirja. Zivnorejca je zaradi nizke krmske osnove nekoliko slabša. Sadjarstvo ne predstavlja posebnega vprašanja in važnosti, prav tako tudi ne vinogradništvo, ker zanje ni pravih podnebnih pogojev. V teh predelih uspeva v pretežni meri le šmarnica.

Komuna bo morala kot tipično kmetijska komuna skrbeti posebno še za razvoj poljedelstva in gojitve semenskega krompirja in žit, povezano s tem pa za gradnjo primernih skladišč. V živnorejci bo potrebno skrbeti za rejo plemenske živine, več pozornosti bo potrebno posvetiti tudi mlekarstvu.

GOZDARSTVO

Gozdne površine v tej komuni ne predstavljajo pomembnejšega lesnega bogatstva. Brez občin Zagradec in Veliki Gaber merijo gozdovi nekaj nad 8.000 ha, od tega je v državnem sektorju le 12%. Lesna zaloga znaša v drž. sektorju nad 67 m³ na ha, medtem ko v nedržavnem sektorju 112 m³. Letni prirastek je skoraj 5 m³. Od lesne zaloge odpade 38% na iglavce.

KOMUNALNA DEJAVNOST

V komuni Ivančna gorica še precej vasi ni elektrificiranih. Ponekod je elektrifikacija že v delu, drugod pa šele zbirajo sredstva, vendar bo treba temu vprašanju posvetiti več pozornosti. V občini Sentvid je vodovod izvršen od zajetja do Stične in Ivančne gorice. V občini Sentvid je izvršena rekonstrukcija vodovoda, v občini Krka pa bodo začeli z delom na odseku vodovoda Ivančna gorica—Muljava. Z izgradnjo stanovanjskih blokov in dokončanjem zadržnega doma, z gradnjo gimnazije itd. bo potrebno začeti dela za kanalizacijo v Ivančni gorici.

Komuna Ivančna gorica bo merila 25.065 hektarov in štela nad 13.900 prebivalcev. Sedež komune bo v Ivančni gorici. Najbolj oddaljeni kraji od sedeža komune so Ambrus 16,2 km, Zagradec 13 km, Sobrač 11 km, Podbukovje, Krka in Veliki Gaber pa nekaj nad 9 km.

KOMUNA KAMNIK

Komuna Kamnik bi obsegala: k. o. Bistričica z naselji: Bistričica, Klemenčevo, Krogarjevo, Okroglo in Zakal;

K. o. Češnjice (del) z naselji:
Mali Rakitovec in Veliki Rakitovec;

k. o. Črna z naselji:
Kališe, Krivčevo, Podlom, Podstudeneč, Smrčje v Črni, Završ pri Črncu in Zaga;

k. o. Godič z naselji:
Brezje na Črnikom, Godič, Kržiše in Vodice nad Kamnikom;

k. o. Gozd z naseljem Gozd;

k. o. Hribi z naselji:
Čirkuše, Črni vrh v Tuhinju, Golice, Lipije, Mali hrib in Veliki hrib;

k. o. Hruševka z naselji:
Gradišče v Tuhinju, Hruševka, Kostanj, Podbreg, Praproče in Ravne pri Smartnem;

k. o. Kamnik z delom Kamnika;

k. o. Kaplja vas z naselji:
Komenda in Potok pri Komendi;

k. o. Klanec z naselji:
Klanec in Komenska Dobrava;

k. o. Košiče z naseljem Košiče;

k. o. Križ z naseljem Gora in Križ;

k. o. Loke z naselji:
Loke v Tuhinju, Pirševo, Potok, Snovik, Vaseno in Velika Lašna;

k. o. Mekinje z naselji:
Jeranovo, Mekinje, Podjelše in Žduša;

k. o. Mlaka z naselji:
Gmajnica, Mlaka in Podboršt pri Komendi;

k. o. Moste z naselji:
Moste in Zeje pri Komendi;

k. o. Motnik z naselji:
Motnik in Zajasovnik (del);

k. o. Nasovče z naselji:
Breg in Nasovče;

k. o. Nevlje z naselji:
Nevlje, Oševik, Vir pri Nevljah in Vrhpolje;

k. o. Palovče z naselji:
Spodnje Palovče, Trebelno pri Palovčah, Vranja peč in Zgornje Palovče;

k. o. Podgorje z delom Kamnika in naseljem Duplica in Podgorje;

k. o. Podhruška z naselji:
Markova, Podhruška, Srednja vas in Studenca;

k. o. Pšajnovica z naselji:
Gabrovica, Laseno in Pšajnovica;

k. o. Suhadole z naseljem Suhadole;

k. o. Stranje z naselji:
Spodnje Stranje, Stolnik, Zagorica nad Kamnikom in Zgornje Stranje;

k. o. Smartno v Tuhinju z naselji:
Buč, Sidol, Stebljevek, Smartno v Tuhinju;

k. o. Spitalič:
z delom naselja Bela in naselji Češnjice v Tuhinju, Spodnji Okrog in Spitalič;

k. o. Smarča z naseljem Smarča;

k. o. Tučna z naselji:
Briše, Hrib, Poreber in Tučna;

k. o. Tunjice z naselji:
Laniše, Tunjice in Tunjska mlaka;

k. o. Volčji potok z naselji:
Rudnik in Volčji potok;

k. o. Zgornji Motnik:
z delom naselja Bela in delom naselja Zgornji Motnik;

k. o. Zgornji Tuhinj z naselji:
Laze v Tuhinju, Stara Sela in Zgornji Tuhinj;

k. o. Znojile z naselji:
Bela peč, Poljana, Rožično, Bela pri Kamniku, Sovinja peč, Trobelno, Znojile, Zubejevo;

k. o. Zupanje njive z naselji:
Kamniška Bistrica, Potok v Črni, Stahovica, Sv. Primož in Zupanje njive.

Formiranje komune v tolikšnem obsegu narekujejo gospodarski razlogi (izredno razvita industrija, močno razvita trgovina), komunikacije, ki povezu-

jejo vse predele, zlasti Tuhinjsko dolino z dosežanji upravnimi občinami Motnik, Tuhinj in Srednja vas. Kamnik je gospodarsko in kulturno središče z velikim teritorijem bodoče komune, s številnimi srednjimi, strokovnimi in osnovnimi šolami, prosvetnimi zavodi in socialnimi ustanovami. V Kamniku je dobro organizirana zdravstvena služba. Mesto Kamnik je tudi prirodno središče te komune. V upravnem pogledu imajo že dolgoletno tradicijo, saj je bil Kamnik že pred sedanjo upravno razdelitvijo sedež okraja.

Komuna Kamnik bo ustvarjala visok narodni dohodek, kar daje ugodno perspektivo za nadaljnji gospodarski, kulturni in politični razvoj.

INDUSTRIJA

Industrija je v Kamniku zelo močna razvita; v kovinski industriji imamo tovarno »Titan« in Tovarno kovanega orodja; v Duplici je Tovarna upognjenega pohištva »Stol«; v Kamniku so še: tekstilna industrija »Svilanit«, Tovarna usnja, Zivilska industrija, Tovarna gumbov, Keramično-kemična industrija itd. Nekateri navedeni tovarni so v gradnji ali v rekonstrukciji. Razširjajo Tovarno kovanega orodja, Tovarno usnja in tovarno »Titan«. Keramično kemična industrija in »Svilanit« nameravata zbrati svoje raztresene obrate na enem prostoru, kar jima bo omogočilo še večji obseg proizvodnje. Vse industrijske panoge imajo zaradi tradicije in dobrega kadra še nadaljnje možnosti povečati obseg proizvodnje. Industrija je osnovni temelj gospodarstva v tej komuni.

Zaradi prirodnih lepote so podane možnosti še nadaljnje razvoja turizma, ki bo pri dohodkih komune Kamnik predstavljal pomemben delež. Velik del dohodka bo prispevala tudi obrtniška dejavnost, ki je v komuni Kamnik pestra in številna.

KMETIJSTVO

Približno 4.200 ha zemlje odpade v komuni Kamnik na njive, 2.600 ha na travnike, 366 ha na sadovnjake, tako da je skupno obdelovalne zemlje nekaj nad 7.100 ha. Razen tega je v komuni nad 4.200 ha pašnikov. Pašniki so v glavnem v alpskem področju. Zita predstavljajo približno 50% vseh pridelkov. Spodnji in zahodni del komune sta poljedelska, v ostalem delu komune pa so obsežni gozdovi ali slabši travniki in pašniki.

Iz površinske strukture je videti, da so dani pogoji za rejo plemenske živine, ker je dovolj možnosti za pašo. Kljub temu, da predstavlja kmetijstvo navidezno manjši delež, je od skupnih 2.457 gospodarstev 52% kmetijskih. Raznolikost kmetijske proizvodnje narekuje bodoči komuni, da bo morala v glavnem skrbeti za ureditev poddržavljenih planinskih pašnikov, za načrtno ureditev in razširitev sadjarstva itd. V zvezi s tem bodo morali posvečati veliko skrb tudi drevesnic, ki bo služila za lastne, kakor tudi za potrebe širše okolice. Utrditi bodo morali tudi delo kmetijskih zdravnikov, posebno pri živinoreji, vpejati bodo morali načrtno odbiro živine, južnim predelom pa bodo morali pomagati pri gojenju semenskih žit, semenskega krompirja in semena za krmne rastline.

GOZDARSTVO

Skoraj polovica celotnega področja komune Kamnik pokriva gozdovi, saj merijo (brez Velike planine) nad 12.880 ha. Od tega je v državnem sektorju 37%

gozdov. Zaloga v državnem sektorju znaša 103 m³ na ha, medtem ko v privatnem 106. Letni prirastek je približno 5,5 m³. Od lesne zaloge v gozdovih komune Kamnik odpade 46% na iglavce.

KOMUNALNA DEJAVNOST

V občinah Kamnik, Komenda, Kamniška Bistrica in Motnik je elektrifikacija v glavnem zaključena, medtem ko bo drugod potrebno še precej dela. Vodovod za občino Komenda bo zgrajen v zvezi z vodovodom Cerklje-Vodice-Mengeš-Komenda, idejni projekt je že odobren. V občini Motnik bo treba preložiti cevovod skozi naselje, medtem ko je v občini Tuhinj vodovod v delu. Pripravljajo tudi gradnjo vodovoda v Pšajnovici, Kostanju, Gradišču in Zgornjem Tuhinju. V Kamniški Bistrici je vodovod dovršen. Mesto Kamnik ima kanalizacijo.

Lani je bila opravljena regulacija krajšega odseka Kamniške Bistrice pri tovarni »Titan« in bo potrebno s temi deli nadaljevati. Vodna skupnost je že začela z delom na regulaciji Kamniške Bistrice od jezua do Stranj.

Komuna Kamnik bo merila 23.714 ha in štela nad 17.800 prebivalcev. Sedež komune bo v Kamniku. Najoddaljenejši kraji so: Motnik 25 km, Kamniška Bistrica 13,50 km, Tuhinj 12 km itd.

KOMUNA LITIJA

Komuna Litija bi obsegala:

k. o. Gradišče:
z delom naselja Gradišče in naselji Mihelca, Mišji dol, Primskovo in Stara gora pri Vel. Gabru;

k. o. Hotič z naselji:
Bitiče, Gornji Log, Gradec, Jesenje, Spodnji Hotič, Vernek, Zapolje in Zgornji Hotič;

k. o. Jablanica z naselji:
Breg pri Litiji, Bukovica pri Litiji, Gradišče pri Litiji, Gradišče Laze, Jablaniške Laze, Jablaniški Potok, Selsek, Spodnja Jablanica, Tenetiše in Zgornja Jablanica;

k. o. Ježni vrh z naselji:
Ježce, Ježni vrh, Mulhe, Obla gorica, Razbored, Vinji vrh in Višnji grm;

k. o. Konj z naselji:
Boltije, Čirkuše, Konj, Ponočje, Sava, Spodnji Log, Zahrib;

k. o. Kresnice z naselji:
Kresnice, Kresniške poljane in Jevnica;

k. o. Kresniški vrh z naselji:
Golše in Kresniški vrh;

k. o. Liberga z naselji:
Cerovec, Dvor pri Bogensperku — del, Jelše, Liberga, Lupinca, Preska, Velika Kostreznica in Vrta;

k. o. Litija z naselji:
Grbin, Litija-mesto, Podšitarjevec, St. Jurij, Veliki vrh pri Litiji;

k. o. Moravče z naselji:
Gobnik, Hohovica, Javorje pri Gabrovki, Kamni vrh, Laze pri Gobniku, Moravče pri Gabrovki, Nova gora in Podskala;

k. o. Okrog z naselji:
Brezje pri Kumpolju, Čatežka gora, Gabrska gora, Kržišče, Okrog, Pečice — del in Tlaka;

k. o. Poljane — del:
z delom naselja Gradišče in naselji Poljane ter Sevno;

k. o. Rovišče z naselji:
Laze, Leše, Podbukovje pri Vačah (del), Široka set, Vovše;

k. o. Selo — Mirna (del) z naselji:
Brglez, Lukovec in Pečice — del;

k. o. Sv. Anton z naselji:
Dragovšek, Mala Stanga, Stangarske poljane, Širanski hrib, Jastrebnik, Ščit in Velika Stanga;

k. o. Smartno z naselji:
Mala Kostreznica, Smartno pri Litiji, Ustje, Volčja jama, Zavrstnik;

k. o. Tihaboj — del:
z delom naselja Ravne in naseljem Tihaboj;

k. o. Trebeljevo (del) z naseljem Gozd-Reka;

k. o. Vače z naselji:
Klenik, Podbukovje — del, Potok pri Vačah, Ržišče, Sela, Slivna in Vače;

k. o. Velika Goba (del) z naseljem Brezovo;

k. o. Velika Vas (del) z naselji:
Hrib, Ribče, Spodnji Prekar, Zalog pri Kresnicah, Zgornji Prekar in Velika vas;

k. o. Vintarjevec z naselji:
Črni potok, Dvor — del, Javorje, Leskovec pri Smartnem, Podroje, Riharjevec in Vintarjevec;

k. o. Vodice z naselji:
Gabrovka, Klanec pri Gabrovki, Moravska gora, Sv. Križ pri Litiji in Vodice pri Gabrovki in

k. o. Volavije (del) z naselji:
Koške poljane in Račica.

Komuna Litija je teritorialno zaokrožena enota, kamor gravitirajo v gospodarskem, komunikacijskem, pa tudi tradicionalnem pogledu vsa področja, za katera je bila Litija že prejšnja desetletja upravno središče. Komuni Litija je podana gospodarska osnova z industrijo v Litiji, Smartnem in Kresnicah. Komuna ima dobro organizirano zdravstveno službo, razvito je šolstvo z vsemi potrebnimi prosvetnimi zavodi in ustanovami. Komuni se priključijo nekatera naselja iz dosežanje upravne občine Vel. Gaber zaradi boljših komunikacij in teritorialne povezave.

Iz dosežanje upravne občine Kresnice se izločijo naselja Velika vas, Zgornji in Spodnji Prekar, Zalog in Hrib, ki naj bi se po želji prebivalcev priključili komuni Moravče. Prebivalstvo navedenih naselj utemeljuje svoje zahteve s tem, da ima neprimerno boljše zveze z Moravčani kot z Litijo, glede urejanja potov na občini kot v pogledu kulturnega življenja, nakupovanja življenjskih potrebščin, obrtniških storitev itd.

INDUSTRIJA

Večja podjetja v komuni Litija so: Rudnik barita Pleše — obrat Šitarjevec, Kresniška industrija apna, Predilnica v Litiji in Tovarna usnja Smartno pri Litiji. Od navedenih podjetij ima Predilnica Litija najbolj zastarel in izrabljen strojni park. V Tovarni usnja je bila lani izvršena delna preureditev obrata, nakupljeni so bili tudi stroji za novi krznarski obrat. Zaradi teh investicij bo dohodek v komuni precej povečan. Kresniška industrija apna je z izgradnjo novih peči znatno povečala predvno produkcijo. Proizvodnja bo še povečana, ko bo urejen kamnolom. Z novimi investicijami bo omogočena eksploatacija rudnika svinca in cinka v obratu Šitarjevec, kar bo tudi prineslo večje dohodek. Na območju komune Litija obrt ni posebno razvita.

KMETIJSTVO

V komuni Litija je nad 6.400 ha obdelovalne zemlje, razen tega pa še skoraj 2.900 ha paš-

nika. Številni pašniki predstavljajo ugodne pogoje za razvoj živinoreje, vendar se le-ta zaradi slabe organizacije v preteklosti ni razvila pogojem primerno. Sadjarstvo predstavlja donosno panogo. Komuna bo morala v bodoče skrbeti za povečanje površin, na katerih so gojili krmne rastline, za zboljšanje travnikov, za selekcijo itd. Potrebno bo tudi zasaditi nove sadovnjake ter preprečiti vati saditev slabih kvalitet trsnih sort.

GOZDARSTVO

Približno 15.000 ha površine odpade v komuni Litija na gozdove. Od tega je 21% gozdov v državnem sektorju. Lesne zaloge so v državnem sektorju 97 m³, v ostalih pa 103 m³. Letni prirastek računajo približno 5,5 m³. Od lesne zaloge odpade 46% na iglavce.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Elektrifikacija v komuni Litija je še precej pomanjkljiva kajti še vedno so nekatera naselja daleč od elektrike. Tudi z vodovodi je bolj težavno; Litija ima izdelan projekt za vodovod skupno z občino Smartno in je prva etapa že v gradnji. V ostalih občinah so začeli z deli ali pa imajo komunalne izdelane projekte. Kanalizacija v Litiji je delno urejena. Količina izločenih odpadkov je delno izvršena letos modernizacija ceste, je nujno tudi urediti vprašanje kanalizacije. V komuni Litija bo treba regulirati reko v občini Smartno; predvideno devajo, da bodo s temi deli začeli že letos.

Komuna Litija bo merila 22.397 ha in štela nad 13.500 prebivalcev. Sedež komune bo v Litiji. Najoddaljenejši kraji so: Gabrovka 18 km, Trebeljevo 14,5 km, Vače 10 km, Kresnice 9,5 km itd.

KOMUNA LOGATEC

Komuna Logatec bi obsegala:

k. o. Blekova vas z naselji:
Blekova vas in Blekova vas Zibriše;

k. o. Brod z naselji:
Brod in Cevica;

k. o. Dole — del z naseljem Zavratac;

k. o. Dolenji Logatec z naselji:
Dolenji Logatec in Martini hrib;

k. o. Gornji Logatec z naselji:
Gorenja vas pod Režišami, Gorenji Logatec in Kalce;

k. o. Grčarevec z naseljem Grčarevec;

k. o. Hotedršica z naseljem Hotedršica;

k. o. Laze z naselji:
Jakovica in Laze;

k. o. Medvedje brdo z naseljem Medvedje brdo;

k. o. Novi svet z naseljem Novi svet;

k. o. Petkovec z naseljem Petkovec;

k. o. Ravnik z naseljem Ravnik;

k. o. Rovte z naselji:
Praprotno brdo in Rovte;

k. o. Vrh z naselji:
Hlevišče, Hlevni vrh, Lavrovec — del in Vrh Sv. Treh kraljev;

k. o. Zaplana — del z delom naselja Zaplana in

k. o. Zibrše z naselji:
Rovtarske Zibrše, Logatec Zibrše in Hotenske Zibrše.

(Nadaljevanje v prih. števil.)

Izdava Založništvo Ljubljanskega dnevnika, direktor Stane Skrabar, odgovorni urednik Ivo Tavčar.